

Focus op werkbaar

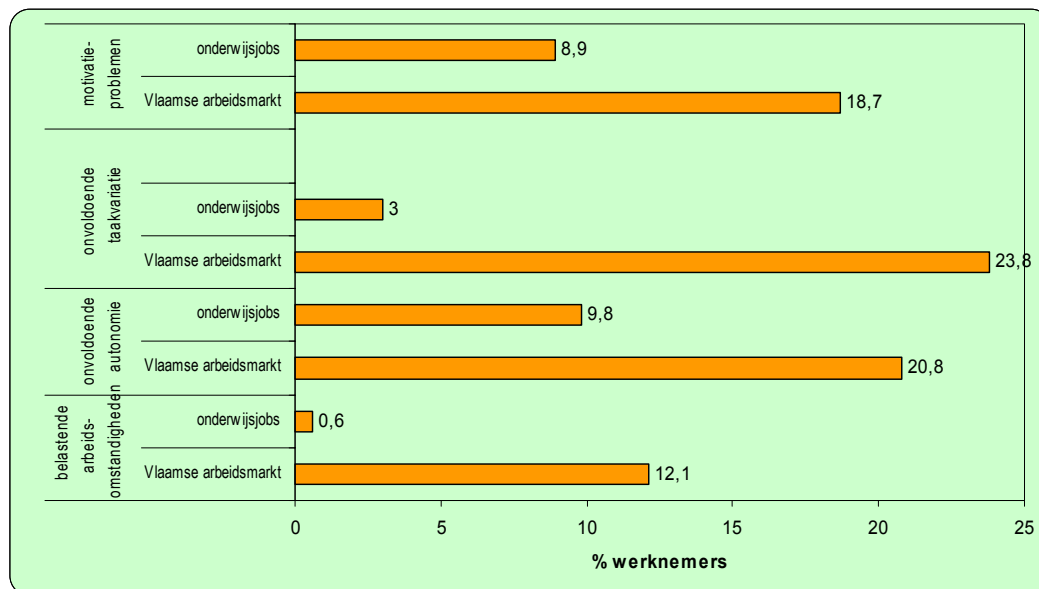
Augustus 2005

Leerkracht: een job als geen ander

Boeiend maar vermoeiend

Het is bijna zover, binnenkort staan in Vlaanderen zo'n 125.000 leerkrachten opnieuw voor hun klas. Uit de Vlaamse werkbaarheidsmonitor blijkt dat meer dan 90% tevreden is over zijn werk en gemotiveerd aan de slag is. Dit is veel beter dan het Vlaamse gemiddelde waar bijna één vijfde van de werknemers kampt met motivatieproblemen. Slechts 3,7% van de leerkrachten gaat op zoek naar ander werk, voor de Vlaamse arbeidsmarkt is dit 8,1%. Onderwijsjobs hebben belangrijke troeven om leerkrachten te motiveren. Het takenpakket is afwisselend en doorgaans kunnen leerkrachten vrij zelfstandig bepalen hoe zij een opdracht aanpakken.

Grafiek 1: Motivatieproblemen en oorzaken taakvariatie, autonomie en belastende arbeidsomstandigheden

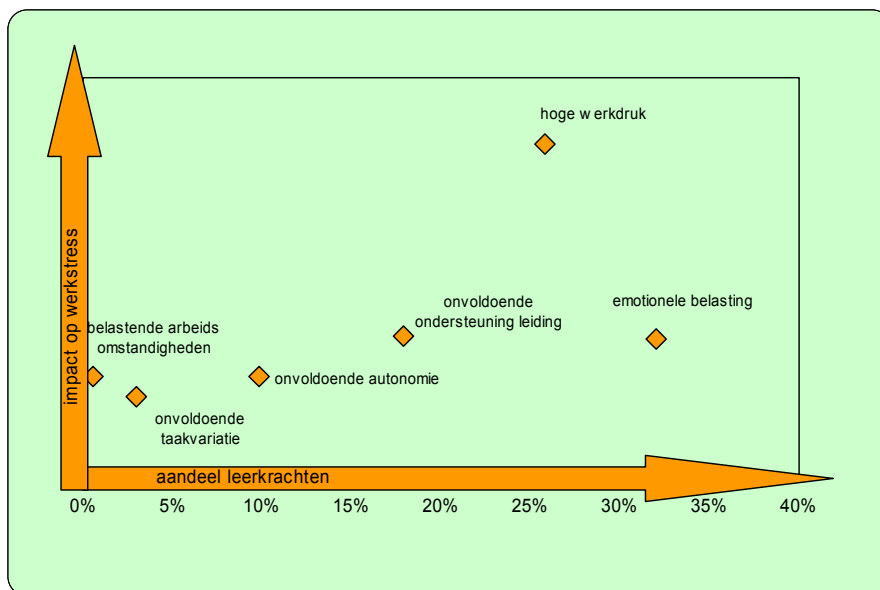
Bron: Nulmeting Vlaamse werkbaarheidsmonitor 2004, SERV-STV-Innovatie & Arbeid

En toch

Wie de onderwijswereld kent zal dit beeld ongetwijfeld bevestigen maar kent evenzeer de keerzijde van de medaille. Het onderwijs is een turbulente wereld die een groot aanpassingsvermogen vereist van de leerkracht. Leerkrachten worden geconfronteerd met hooggespannen verwachtingen van ouders, kinderen, directie en overheden. Het verbaast dan ook niet dat 33% van de leerkrachten werkstress heeft, zij moeten abnormaal lang recupereren van hun arbeidsprestaties en lopen een verhoogd risico op gezondheidsproblemen. Dit aandeel ligt hoger dan het Vlaamse gemiddelde (28,9%).

Werkstress kan allerlei oorzaken hebben. In grafiek 2 wordt de 'ernstgraad' van zes werkstressrisico's in de arbeidssituatie geïllustreerd. Een risico is ernstiger naarmate er meer leerkrachten mee geconfronteerd worden én er een grotere kans is dat leerkrachten door dit risico werkstressproblemen krijgen.

Grafiek 2: Ernst van de werkstressrisico's voor leerkrachten

Bron: Nulmeting Vlaamse werkbaarheidsmonitor 2004, SERV-STV-Innovatie & Arbeid

Leeswijzer: de figuur geeft de 'ernstgraad' weer voor elk van de zes risicofactoren voor werkstress. Deze 'ernstgraad' hangt samen met 2 elementen:

1. aandeel leerkrachten dat met een risicofactor te maken heeft: beduidend meer leerkrachten worden geconfronteerd met emotioneel belastend werk (32%) dan met belastende arbeidsomstandigheden (0,6%) (horizontale as)
2. de impact van de risicofactor: het werkstressrisico ligt beduidend hoger in geval van confrontatie met een hoge werkdruk dan met onvoldoende autonomie in de taakuitvoering (verticale as)

Bij leerkrachten is een hoge werkdruk de meest ernstige risicofactor voor stress. Hoge werkdruk komt voor bij 1 op vier van de leerkrachten én hoge werkdruk verhoogt van de zes risico-

factoren het meest het risico op stress. Enkel emotionele belasting komt met 32% als risicofactor meer voor dan werkdruk, maar emotionele belasting verhoogd minder dan werkdruk de kans op werkstressproblemen. Een grote groep leerkrachten (17,1%) combineert werkdruk én emotionele belasting.

Uitgeblust

Van leerkrachten wordt verwacht dat ze enthousiast voor de klas staan. Onderwijs vraagt veel inzet en uitspraken 'Ik doe mijn werk omdat het moet en daarmee is alles wel gezegd' of 'ik kan wel zeggen dat ik tegen mijn werk opzie' passen helemaal niet bij leerkrachten. Als leerkrachten met werkstress daarenboven geconfronteerd worden met motivatieproblemen lopen ze op termijn een sterk verhoogd risico om uit het arbeidsproces te verdwijnen,' Dit is voor zowat 5,6% van de leerkrachten het geval, deze mensen zijn bijna volledig uitgeblust. Omgekeerd in mensen komt dit percentage neer op zowat 7.000 leerkrachten. Binnen deze groep zijn de 40-plussers opvallend aanwezig. Om bijna uitgebluste werknemers aan de slag te houden zullen extra inspanningen vereist zijn.

Samenvatting: Onderwijsjobs zijn tegelijk boeiend en vermoeiend. De ruime mogelijkheden op het vlak van taakvariatie en autonomie staan tegenover hoge werkdruk en hoge emotionele belasting. Voor kleine groep (5,6%) leerkrachten is de job niet meer boeiend, alleen maar vermoeiend. Hen aan de slag houden zal extra inspanningen vergen.

De Vlaamse werkbaarheidsmonitor is een initiatief van de Vlaamse sociale partners en werd ontwikkeld door STV-Innovatie & Arbeid met de financiële steun van VIONA en het Europees Sociaal Fonds.